

Pentti Ukkonen maanviljelijä, itäsuomenkarjan vaalija

Maanviljelijä Pentti Ukkonen Ruovedeltä nukkui pois pitkäaikaisen sairauden uuvuttamana 5. maaliskuuta 2025. Hänen juurensa

ulottuivat Karjalan vainioille. Hänen isänsä oli Karjalan evakkoja, kotoisin Sakkolasta Kannakselta – perintö, joka näkyi Pentin arvo maailmassa. Ukkosen Pentin äiti oli kotoisin Satakunnan Kankaanpäästä. Vanhemmat, Pentti ja Matti-veli asuivat karjatilalla Ruovedellä, Pirkanmaalla.

Pentti Ukkoselle maanviljely ja karjankasvatus eivät olleet vain työtä – ne olivat elämäntapa ja kutsumus, jotka toivat mukanaan laajan verkoston alan ammattilaisia ja eläinten ystäviä. Erityisen merkittävä osa hänen elämäntyöstään, jossa karjalaisuus näkyi, oli uhanalaisen itäsuomenkarjan kasvatus. Hän oli yksi rodun pitkäjänteisistä puolustajista ja kehittäjistä. ”Kyyttö-Penan” tilalla nupopiät, juonoselkäiset itäsuomenkarjan lehmät tuottivat maidon meijeriin.

Pentti Ukkosen elämäntyö kuuluu historialliseen jatkumoon, joka oli vähällä katketa. Itäsuomenkarjalla on keskeinen merkitys suomalaisessa karjanjalostuksen historiassa, sillä ensimmäinen karjanjalostusyhdistys, Itä-Suomen Karjanjalostusyhdistys, perustettiin vuonna 1898. Tavoitteena oli kehittää Itä-Suomen alueella kasvatetusta maatiaiskarjasta tuottoisa, nupo ja kyyttöväritteinen lypsyrotu. Rotu oli katoamassa 1970-1980-luvuilla, mutta saatiin pelastettua. Pentin itäsuomenkarjan jalostustyöllä oli tär-

keä merkitys rodun elvytyksessä. Kysymys on turvata eläingenivaroja nykyistä ja tulevaa jalostustyötä varten. Itäsuomenkarja on osa suomalaista talous- ja kulttuurihistoriaa, kansallista muistiamme.

Pentti lypsi lehmiä 42 vuoden ajan. Viimeisen iltalypsyyn hän teki elokuun ensimmäisenä päivänä vuonna 2016. Ayrshirekarja vaihtui 1990-luvulta lähtien itäsuomenkarjaksi. Pentti kuvasi elävästi itäsuomenkarjan eläimiä: kyyttöillä on kekseliäisyyttä, vaistoja, ne kommunikoivat keskenään ja hoitajansa kanssa. Pentin mukaan kyyttöillä on perimässään muistona menneestä aina valmius lähteä evakkoreissuun.

Pentti Ukkonen oli edistysellinen karjanjalostaja. Hänen karjastaan on aikoinaan valittu 16 ayrshiresonnia keinosiemennykseen. Näistä ensimmäinen oli Koivulinnan Lupaus (35829) 1980-luvun alussa. Mutta Pentti oli erityisen tyytyväinen karjastaan lähteneistä yhdeksästä itäsuomenkarjan keinosiemennyssonniasta, kuten Koivulinnan Uunosta ISK S 14339, Koivulinnan Rouheesta ISK S 15906 ja Koivulinnan Karhunkorvasta ISK S 15279. Pentin lehmistä on pakastettu alkioita kansalliseen geenipankkiin.

Pentin kasvattama ja jalostama eläinainees on nykyisten ja tulevien itäsuomenkarjan kasvatäjien käytettävissä – elävä perintö, joka jatkaa hänen elämäntyötään vielä pitkään. •

Juha Kantanen, eläingenomiikan professori, Luonnonvarakeskus

